

3.2 MASOFAVIY TA'LIMDA INTERNET TEXNOLOGIYALAR VA XIZMATLAR. WEB 2.0 VA WEB3.0 TEXNOLOGIYALARI. MASOFAVIY TA'LIMNI TASHKIL ETISH BOSQICHLARI

Hozirgi kunda zamonaviy axborot-kommunikatsiya texnologiyalari Internet texnologiyalari va xizmatlari bilan boglangan. Internet taraqqiyotining zamonaviy tendensiyalari

Web

2.0,

bulutli

texnologiyalariga, OETR va

OOKlarga asoslangan kompyuter tarmoqlari jamoaviy muloqotning eng asosiy universal vositasiga aylanib borayotgan yangi ijtimoiy-iqtisodiy sharoitda inson qanday ilm olayotgani va bilimlarini qanday oshirayotganini ko'rib chiqishni taqozo etmoqda. Ta'lim tizimi oldida elektron axborot muhitida maxsus ko'nikma va malakalarga ega, raqobatbardosh shaxslarni voyaga yetkazish vazifalari turadi. Hozirgi kunda Internet texnologiyalarining rivojlanishi Web 2.0 va Web 3.0 kabi texnologiyalarning yaratilishiga asos bo'lmoqda.

Web 1.0 texnologiyasi 1999 yilgacha foydalanilgan, uning asosiy funksiyalarini gipermurojatlar hamda veb-sahifalar bajargan. Internet rivojlanib boshlaganda uning asosiy yutugini foydalanuvchilarning axborot almashishlarini tashkil etish bo'lgan. Tarmoq takomillashtirilib foydalanuvchilar uchun zarur axborotlarni aniq va oson topish imkonlarini beruvchi uskunalar ishlab chiqildi. Umumiy olganda Web 1.0 ni passiv ma'lumotli WWW – butun dunyo o'rgumchak to'ring – o'qiluvchi iborasi bilan tasniflash mumkin. Web 1.0 bu foydalanuvchilar uchun o'z fikr va mulohazalarini kiritish imoni mavjud bo'lmagan, passiv holatda axborot olishi mumkin bo'lgan axboriy portaldir. Internetning qo'llanilish doirasi Web 2.0 texnologiyasi ostida birlashuvchi yangi texnologiyalar hisobiga ham doimiy kengayib bormoqda. Ya'ni Web 2.0 ning Web 1.0 dan eng muhim farqi uning kontentini xamma yarata oladi. Ijtimoiy

servislar – Web 2.0 tarmogining nomidir. Ijtimoiy ta'minotning yangi servislarini materiallarni yaratish va ularni tarmoqda nashr qilish jarayonlarini soddalashtirdi. Bugungikunda Web 2.0 texnologiyalardan foydalangan holda millionlab odamlar tomonidan yangi kontent yaratilmoqda. Umumiy olganda Web 2.0 texnologiyasi interfaol ma'lumotli WWW – butun dunyo o'rgumchak to'ring – yoziluvchi iborasi bilan tasniflash mumkin.

Web 2.0 texnologiyalar yordamida quyidagi jamoaviy faoliyatni amalga oshirish mumkin:

- Hamkorlikda qidiruv;
- Zakladkalarini hamkorlikda saqlash;
- Mediamateriallarni (fotosuratlar, videotasmalar, audiotasmalar) hamkorlikda yaratish va ishlatish;
- Gipermatnlarni hamkorlikda yaratish va tahrir qilish;
- Tarmoqdahujjatlar, elektron jadvallar, prezentatsiyalar (taqdimotlar)

vaboshqahujjatlarni hamkorlikda yaratish, tahrir qilish va foydalanish.

Web 2.0 texnologiyalarning qulayligi ta'lim jarayoniga ijobiy ta'sir ko'rsatadi.

Bunday texnologiyalar ta'lim oluvchilarga hamkorlikda o'qish usullarini tanlashga imkoniyat beradi. Ular birgalikda ishlash usullarini tanlaydilar, shuningdek, tajriba olish va almashish maqsadida turli ijtimoiy tarmoq jamoalarida qatnashish imkoniyatini beradi. Blog, viki, delishes, youtube servislari yaxshi didaktik xususiyatlarga ega. Xizmatlarning afzalligi, bu ularning qulayligi, do'stonaligi va bepulligidir.

Web 3.0 texnologiyalarda Internetdagi axborotlarning o'zaro yangicha bog'lanishi masalasi qaratiladi. Web 2.0 texnologiyasida qidirish kalit so'zga asoslanadi. Ya'ni biror so'z yoki ibora, masalan, —Informatika|| kalit so'zi asosida qidirilganda tarkibida —Informatika|| so'zi mavjud bo'lgan barcha kontentlarni taqdim etadi. Web 3.0 texnologiyasida esa bunday qidirish jarayoni ikkinchi qadamga o'tkazadi. Web 3.0 semantik texnologiyaga asoslanadi, uning ko'rinishini emas, balki uning nimaligini ham ifodalaydi. Umumiy olganda Web 3.0 texnologiyasini —mashina-mashina|| usulidagi o'zaro munosabat va interfaol xizmatlar, dinamik ilovalar WWW – butun dunyo o'rgumchak to'rining —bajariluvchi|| iborasi bilan tasniflash mumkin. Web 3.0 – bu kelajakka yo'naltiriluvchi semantik tarmoqdir. Web 3.0 da kompyuterlar axborotlarni odamlar kabi talqin qilish, intellektual shakllantirish va foydalanuvchilar uchun zarurlarini aniqlash va tarqatish imkoniga ega bo'ladi.

Mavzu bo'yicha amaliy mashg'ulotlar to'plami

1. Web 1.0 texnologiyasiga asosida yaratilgan tizimlarni tahlil qilish va vazifalarini yoritib berish.
2. Web 2.0 texnologiyasiga asosida yaratilgan tizimlarni tahlil qilish va vazifalarini yoritib berish.
3. Web 3.0 texnologiyasiga asosida yaratilgan tizimlarni tahlil qilish va

vazifalarini yoritib berish.

4. Interaktiv dasturiy vositalarni tahlil qilish va vazifalarini yoritib berish.

5. Interaktiv bo'lmagan dasturiy vositalarni tahlil qilish va vazifalarini yoritib berish.